

DOI: 10.31866/2616-7581.2.1.2019.171793

УДК 78.071.1:82-6

СТАНІСЛАВ ЛЮДКЕВИЧ – СОФІЯ ДНІСТРЯНСЬКА: ІСТОРІЯ ОДНІЄЇ ПУБЛІКАЦІЇ (ДО 140-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ КОМПОЗИТОРА)

Ганна Карась

*доктор мистецтвознавства, професор; ORCID: 0000-0003-1440-7461; e-mail: karasg@ukr.net**ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Івано-Франківськ, Україна*

Анотація

Мета роботи – привернути увагу до маловідомої публікації піаністки та музикознавиці Софії Дністрянської (1882–1956) про видатного українського композитора Станіслава Людкевича (1879–1979), в якій чи не вперше за межами України була представлена його творча особистість. **Методологія дослідження** полягає у поєднанні культурно-історичного методу (висвітлення творчості композитора та її оцінки в історичному контексті) та джерелознавчого (при опрацюванні архівних документів). **Наукова новизна статті** зумовлена тим, що до наукового обігу вводяться архівні матеріали: листування С. Людкевича і С. Дністрянської з приводу статті в німецькомовній газеті «Prager Presse» (м. Прага, Чеська Республіка), яка була опублікована 19 травня 1925 року з нагоди 25-літнього ювілею композиторської діяльності С. Людкевича. Переклад статті з німецької мови здійснила автор цього дослідження. Полеміка, яка розгорнулася навколо публікації С. Дністрянської, стосувалася трактування національного чинника в музичній творчості, на що тонко реагував С. Людкевич, роблячи правки в енциклопедичних виданнях щодо себе, а також стала підґрунтям для аналітичних досліджень сучасних українських вчених Івана Ляшенка та Олександра Козаренка. **Висновки.** В запропонованій дослідницькій роботі привернена увага до осмислення проблем національної музичної культури. Результати дослідження дають змогу розвивати дослідження історії національної музики.

Ключові слова: стаття; публікація; листування; національний вияв; композитор; українська музична культура; Станіслав Людкевич; Софія Дністрянська

Вступ

Станіслав Пилипович Людкевич (1879–1979) настільки вагома постать в українській музичній культурі, що його багатогранна творчість ще багато років привертатиме увагу дослідників і виконавців. Цьогорічний ювілей композитора спонукав до аналізу однієї маловідомої публікації Софії Дністрянської 1925-го року.

Мета статті

Мета роботи – привернути увагу до маловідомої публікації піаністки та музикознавиці Софії Дністрянської (1882–1956) про видатного українського композитора Станіслава Людкевича (1879–1979), в якій чи не вперше за межами України була представлена його творча особистість.

Виклад матеріалу дослідження

Піаністка, музикознавиця і педагог Софія Дністрянська (24.10.1882 – 09.02.1956), здобувши музичну освіту на теренах Галичини та Відня, розгортала свою діяльність в Австрії, а від 1922 року – в Празі, де її чоловік Станіслав Дністрянський був професором (певний час ректором та деканом) юридичного факультету Українського вільного університету. Як піаністка С. Дністрянська виступала з концертами у Львові, Відні, Празі, Ужгороді. Їй належать численні статті на музичні теми, опубліковані в українській та іноземній пресі, головним чином, критичні аналізи музичних концертів. На Першому Українському науковому з'їзді в Празі (3–6 жовтня 1926 року) С. Дністрянська виголосила доповідь на тему «Провідні ідеї в історії музики», в якій розглянула впливи індивідуального та колективного світогляду на розвиток музичної творчості, на Другому (20–24 березня 1932) – зацікавлення учасників викликала її доповідь «Національні елементи у фортепіанній музиці останніх десятиліть», яку ілюструвала фрагментами композицій Й. Брамса, К. Дебюссі, М. Равеля, Ф. Ліста, Е. Гріґа, Б. Сметани, Л. Яначка, М. Мусорського, П. Чайковського, М. Лисенка та О. Дашевського – у власному виконанні на фортепіано (Карась, 2012). Отож, тема національного вияву у музиці перебувала у полі наукових зацікавлень С. Дністрянської.

Не могла С. Дністрянська оминати такої важливої події як відзначення 25-літнього ювілею композиторської діяльності Станіслава Людкевича, з яким була знайома особисто, і перше виконання його величного твору – кантати-симфонії «Кавказу» в цілості, оскільки раніше виконувалися тільки окремі її частини. Дослідниця творчості композитора Зіновія Штундер (2005) підкреслює, що це була головна подія 1925-го року як в музичному житті Львова і Галичини, так і в житті українців, проживаючих за її кордонами (с. 294). Однак, «композитор був проти влаштування ювілею, вважав, що нічим не заслужив на таке відзначення його діяльності, але музична громадськість, члени Музичного товариства ім. Лисенка, Вищого музичного інституту, різних музичних і громадських товариств та установ були іншої думки. 17 лютого «Діло» анонсувало концерт, що відбувся 8 березня, в неділю, о 12 годині в залі Народного Дому. Виконавцями були «Львівський Боян» і симфонічний оркестр Музичного товариства ім. Лисенка» (Штундер, 2005, с. 295).

З нагоди ювілею у галицькій пресі з'явилися статті Василя Барвінського та Нестора Нижанківського. Софія Дністрянська готувала свій допис до празької німецькомовної газети «Prager Presse».

З. Штундер (2005) пише: «З подружжям Дністрянських Станіслав Людкевич перебував у приятельських стосунках, буваючи у Відні, відвідував їх і в той час навіть листи до нього приходили на їхню адресу. Однак він був проти того,

щоб С. Дністрянська писала про нього статтю і причину подав у листі. Першим у справі цієї статті до Людкевича звернувся з Праги редактор українського відділу газети «Prager Presse», відомий український публіцист Максим Гехтер. Він просив Людкевича прислати свою фотографію, але композитор відмовив йому» (с. 298). Тоді Софія Дністрянська надіслала Людкевичу рукопис статті й листа, фрагменти з якого подано З. Штундер (2005):

«Високоповажаний Пане Докторе!

Лист Ваш з 3-го квітня до п. Гехтера у Празі опинився в моїх руках. Дуже прикро мені стало, що намірена Гехтером і мною стаття не удостоїлася Вашого *placet*¹... я з радістю вітаю і тішуся Вашим так заслуженим ювілеєм, який вважаю консеквенцією Вашої успішної і нам всім українцям дорогої праці на полі нашої музики. В залученню посилаю Вам мою погорджену Вами статтю до перегляду і ставлю Вам *ultimatum*: коли до тижня не дістану від Вас ніякої відповіді, то стаття появиться у «Prager Presse». Але не вважайте сего «хрань Боже» шантажем з моєї сторони – я хочу тільки похвалитися Вами перед чужими і перебороти Вашу надто велику скромність і, як самі пишете, «дикість»...» (с. 298).

Композитор відповів листом 5 травня²:

Поштовий штемпель: Lwow 5. V. 25

Адресовано: Wahlgeboren
S. Dnistrjanska
Wien VIII Albertgasse
34/26

Вельми ласкава
Пані Добродійко!

95

Даруйте, що пишу оловцем, але так склалося що не маю під рукою пера, а хотів би Вам чим скоріше відписати на Ваше цінне і миле мені письмо. Ваші всі аргументи стійкі і переконуючі, а я остаточно був би справді некультурний чоловік, якби я Вам з причини Ваших шляхетних намірів робив які нібудь...³ обструкції чи щось в тім роді. Я Вам мушу бути щиро зобов'язаний за все, але не мозу⁴ при тім здерзати ся від замітки, що ми взе так давно зивемо здалека, що з того мусіло вийти в справі мале непорозуміння. Я бачите чому боронюся перед ювілеями, що не хочу дати себе зивцем похоронити з тим моїм нузденним опублікованим доробком і маю все ще претенсію зити дальше. Всез таки більшої половини моїх річий мені ще не вдалося вивести, або я їх ще не випустив з рук а хочу раз випустити.

Тому і Ваша сільветка, хоча й як зручно лявірує міз потребою сказати щось позитивного гарного, а недостачею як раз того позитивного, бо його дуже мало.

Ну, ласкава і мила Пані Софіє, нехай Вам Бог помагає у Вашій всій праці, я Вам щиро дякую за все, хоч і проти сего бунтує ся душа моя. Ви мабуть не у всім

¹ *Placet* (лат.) – дозвіл, згода.

² Оригінал листа знаходиться в особистому архіві академіка М. Мушинки у Словаччині, вперше опублікований в нашій монографії (Карась, & Обух, 2018, с. 344-345).

³ Так є в листі.

⁴ Тут і далі замість літери «ж» використовується літера «з».

праві у Ваших поглядах про мене, але воно зроблено культурно і зручно, я навіть не думав, що Ви така фейлетоністка ще й в так замотаній справі.

Щиро здоровлю Вас
Ст. Людкевич

В вересни буду цілком певно
в Відні.

Я Вас однак ще раз прошу як добру знакому, мозеб Ви таки не містили статі тепер».

Однак, не зважаючи на протест С. Людкевича, Софія Дністрянська друкує статтю в газеті «Prager Presse» ч. 137 від 19 травня 1925 року, яку нещодавно нам вдалося віднайти і перекласти:

«**Станіслав Людкевич**, 25-річний ювілей якого як діяча мистецтва святкується по всій Україні, займає провідне місце в українській музичній творчості сучасності. Він є музичним явищем свідомо національного характеру, не ставши жертвою націоналістичного сепаратизму. Що для Лисенка як великого інтерпретатора українського національно етносу, було суворим законом (зокрема не переходити межі наївно-націоналістичного), для Людкевича стало навмисною самооцінкою, і, якщо творчість Лисенка менше підходить для того, щоб мати широкий вплив за межами української культури (її слід і потрібно розглядати як виключне надбання українського народу), то мистецтво Людкевича має цінності, які здатні викликати імпульси та інтерес у закордонного спостерігача. Творчість Людкевича об'єднує та споріднює дві чітко розмежовані області чисто народного та суб'єктивно мистецького. Якщо в його інтерпретаціях народних пісень для солісток або хору суб'єктивне відступає на користь трактування національної душі, то настільки сильно воно проявляється у творах, де композитор затримується в області своєї вільної фантазії. Якщо його музика майже ніколи не дає відчутти відсутність національного походження свого творця, то його музичний виклад часто є новим та оригінальним, зберігаючи при цьому традиційні форми, щоб не видатися революційним, і рідко ступає в область програмної музики. В цьому він не є закритим для чужих впливів. Мелодика, сповнена туги та неспокою, а також нестача цілісного оформлення, подібні у нього до творчості Гріга, ритміка тут і там нагадує про молодий російський напрям, а техніка інструментального супроводу (мідні духові інструменти) часто змушують згадувати Ваґнера. Проте, це все не порушує жодним чином контурів його власної мистецької фізіогноміки. Ліричне утворює споконвічне його мистецьких схильностей, і в цьому лірично-тужливому ми повинні шукати його ставлення (до дійсності) як композитора. У його сутності немає драматичного, замість цього виступає символіка емоціонального настрою. Він поглинає в себе втілений в музику текст, щоб виразити в музичному оформленні символ свого мистецького сприйняття. Так трапилось у його найвидатнішому творі «Кавказ» для оркестру, сольної партії та хору. Тут зв'язок тексту та музичного оформлення не реалізується через інтерпретацію або перетворення окремих слів чи ситуацій, навіть більше, глибоке враження впливає з його твору і приводить до символічного розуміння

всього поетичного змісту. В цьому перебуванні наодинці із думкою та в цьому таланті так глибоко відчувати текст, ніби заново відновлюється перед нами волевиявлення поета, у чому полягає беззаперечна характерна особливість (риса) його творчості. Софія Дністрянська» (Dnistrianska, 1925).

Чому ж Станіслав Людкевич був проти друку цієї статті?

Зіновія Штундер (2005) називає кілька причин: «Композиторів минуло сорок шість років, Галичина відзначала його ювілей, а з виданих до того часу його творів було лише кілька ранніх солоспівів і фортепіанних п'єс. Всі інші видання становили літографії, виконані для підручної бібліотеки «Львівського Бояна». Не краще стояла справа і з виконанням його творів. Йому пощастило мати такого прекрасного виконавця своїх солоспівів, як Модест Менцинський, а потім і цілий ряд інших співаків, але й до шістдесятого року його життя бракувало професійних виконавців його великих хорових і симфонічних творів, його «Кавказу», «Заповіту», «Каменярів», «Стрілецької рапсодії» та ін. А Софія Дністрянська, живучи роками у Відні, не могла добре знати творчості композитора» (с. 299).

У своїй статті С. Дністрянська спробувала дати узагальнену характеристику творчості Людкевича, як видатного представника сучасної української музики, однак, З. Штундер вважає, що не з усіма твердженнями авторки можна погодитися, приміром, коли вона каже, що найбільш характерною рисою його музики є ліризм, а драматизм йому далекий. «Не заперечуючи факту, що Людкевич є прекрасним ліриком, ніяк не можна погодитися з авторкою, що драматизм йому чужий. У цьому, що драматизм становить одну з головних, якщо взагалі не головну рису його творчості, авторка статті могла переконатися, слухаючи третю і четверту частини «Кавказу» в березні 1914 р. та його драматичну кантату «Останній бій» (Штундер, 2005, с. 299). Так само З. Штундер (2005) не погоджується з думкою С. Дністрянської про те, що «ритміка тут і там нагадує про молодий російський напрям», оскільки російські композитори не мали впливу на музичний стиль Людкевича (с. 300).

З. Штундер відзначає, що на початку статті, в рукописі, авторка пише: «Ludkevyc ist eine Musikerer-scheinung von bewusst ausgeprägter nationalistischer Art, ohne dem nationalistischen Separatismus zu verfallen»⁵. У надрукованій статті слова «nationalistischer Art» виправлено на «nationaler Art», але мимоволі спадає на думку, що саме ці слова С. Дністрянської дали привід композиторові включити в статтю про себе в «Das neue Musiklexikon», який саме тоді, в 1925 році, готувався до друку під редакцією Альфреда Айнштайна, застереження: «Er ist ein Komponist nationaler, doch nicht nationalistischer, romantischer Färbung»⁶. Це речення є в статті про Людкевича і в одинадцятому виданні лексикона Гуґо Рімана з 1929 р., який теж готував до друку А. Айнштайн. На ці слова посилався Людкевич у 1948 р., на першому пленумі Спілки радянських композиторів України, коли його намагалися обвинувачувати в національній обмеженості» (Штундер, 2005, с. 300).

⁵ «Людкевич є появою музиканта свідомого, ясно вираженого націоналістичного типу, без впадання в націоналістичний сепаратизм».

⁶ «Він є композитором національного, але не націоналістичного, романтичного забарвлення» (підкреслення З. Штундер.).

Питання національного стилю були в полі зору С. Людкевича, адже ще в 1905 році він пише статтю «Націоналізм в музиці» до першого українського мистецького журналу «Артистичний вісник», якій він видавав спільно з художником І. Трушем (Людкевич, 1999). Спонукою до її написання були статті Ф. Колесси та І. Франка, вміщені в перших числах журналу. Полеміка С. Людкевича з Ф. Колессою з цього приводу продовжилася в подальших публікаціях обох авторів. З. Штундер (1999) зазначає, що «...дискусія про національний стиль української музики почалася значно раніше, в листуванні М. Лисенка з галицькими композиторами. Ще 1898 року С. Людкевич, О. Бережницький, Й. Роздольський, Й. Кишакевич зустрічалися в помешканні Ф. Колесси, читали листи М. Лисенка до нього й дискутували про національний стиль у музиці. Потім С. Людкевич торкався цієї теми неодноразово...» (с. 12). Націоналізм в музиці, мистецтві і загалом в культурі, на думку С. Людкевича (1999), «...се ніщо інше, як лиш різnorodна форма вираження того самого духовного змісту, тих самих людських ідей та змагань. І в тім найширшім розумінні поняття націоналізму, то всяка штука, відтак і музика, мусіла бути зі своїх починів і весь час творчого розвитку **національна**, т. є. залежна і відповідаюча племінним прикметам тої народної сфери з якої вийшла, а яка витворилася серед певних географічно-історичних чи інших яких умов» (с. 35).

Відповідаючи на закиди в національній обмеженості, у виступі на першому пленумі Спілки радянських композиторів України 3 квітня 1948 р. С. Людкевич (2000) підкреслював, що він є «...представник національно-поміркованого напрямку, але не націоналістичного» (с. 685).

Висновки

Отож, попри окремі полемічні сентенції С. Дністрянської, в її статті підкреслено провідне місце С. Людкевича в українській музичній творчості сучасності. Констатовано, що він є явищем свідомо національного характеру, його творчість – нова та оригінальна, що було підтверджено подальшим розвитком творчості композитора та його оцінкою в наукових працях музикознавців другої половини ХХ століття та сучасності.

До проблематики національного чинника в історії української культури, зокрема в музиці, про який йшлося вище, мистецтвознавці змогли повноцінно звернутися тільки в роки незалежності України, коли ідеологічні заборони й кліше були зняті. Першим в цьому напрямку працював Іван Ляшенко (1991). В центрі його уваги була історія формування національного чинника в музиці та сучасні форми його виявлення. Вчений підкреслював, що для дослідження музичної культуротворчості необхідно враховувати такий об'єктивний чинник, як національна свідомість та самосвідомість діячів музичного мистецтва, «...як певний тип інтонаційно-образного мислення, характер творчої діяльності якого залежить від психології та культурних традицій певного соціально-етнічного оточення» (с. 7).

Концепції І. Ляшенка плідно продовжені та розвинуті його учнем, Олександром Козаренком (2011), який ключовою проблемою свого наукового дискурсу обирає прояв національного в українській музиці. Праця вченого «Феномен української національної музичної мови», в якій обґрунтована авторська модель національної

музичної мови, є фундаментальною основою для осмислення її мовленнєвих кодів не лише у творчості композиторів минулого, але й сучасності.

Підсумовуючи, зазначимо, що осмислення проблем української національної музичної культури сьогодні резонує з глобалізаційними, інформаційними та ідеологічними викликами й спонукає вчених і митців працювати за прикладом видатних композиторів і виконавців минулого.

Список посилань

- Карась, Г. (2012). *Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття* [Монографія]. Івано-Франківськ: Тіповіт.
- Карась, Г., & Обух, Л. (Уклад.). (2018). *Софія і Станіслав Дністрянські. Листи. Спогади. Статті* [Монографія]. Івано-Франківськ: Фоліант.
- Козаренко, О. (2011). *Феномен української національної музичної мови* [Монографія]. Львів: НТШ.
- Людкевич, С. (1999). Націоналізм в музиці. В З. Штундер (Ред.), *Дослідження, статті, рецензії, виступи* (Т. 1 с. 35-52). Львів: Видавництво М. П. Коць.
- Людкевич, С. (2000). Виступ на першому пленумі Спілки радянських композиторів України, 3. IV. 1948 р. В З. Штундер (Ред.), *Дослідження, статті, рецензії, виступи* (Т. 2, с. 683-685). Львів: Видавництво М. П. Коць.
- Ляшенко, І. (1991). *Національне та інтернаціональне в музиці*. Київ: Наукова думка.
- Штундер, З. (1999). С. Людкевич як музикознавець, фольклорист і музичний критик. В З. Штундер (Ред.), *Дослідження, статті, рецензії, виступи* (Т.1, 5-28). Львів: Видавництво М. П. Коць.
- Штундер, З. (2005). *Станіслав Людкевич. Життя і творчість*. Т. 1 (1979–1939). Львів: ПП «БІНАР-2000».
- Dnistrianska, S. (1925, May 19). Stanislav Ludkeyvč. *Prager Presse*, 5, 137, 6. Взято з http://kramerius.nm.cz/search/i.jsp?pid=uuid:861d7354-d350-11e6-89c9-005056ba013a#periodical-periodicalvolume-periodicalitempage_uuid:4505e52d-d34f-11e6-89c9-005056ba013a.

References

- Dnistrianska, S. (1925, May 19). Stanislav Ludkeyvč. *Prager Presse*, 5, 137, 6. Retrieved from http://kramerius.nm.cz/search/i.jsp?pid=uuid:861d7354-d350-11e6-89c9-005056ba013a#periodical-periodicalvolume-periodicalitem-page_uuid:4505e52d-d34f-11e6-89c9-005056ba013a [in German].
- Karas, H., & Obux, L. (Comps.). (2018). *Sofia i Stanislav Dnistrianski. Lysty. Spohady. Statti* [Sofia and Stanislav Dnistrianskie. Letters. Memoirs. Articles] [Monograph]. Ivano-Frankivsk: Foliant [in Ukrainian].
- Karas, H. (2012). *Muzychna kultura ukrainskoi diaspory u svitovomu chasoprostori XX stolittia* [Musical culture of the Ukrainian diaspora in the world time space of the twentieth century] [Monograph]. Ivano-Frankivsk: Tipovit [in Ukrainian].
- Kozarenko, O. (2011). *Fenomen ukrainskoi natsionalnoi muzychnoi movy* [The phenomenon of the Ukrainian national musical language] [Monograph]. Lviv: NTSh [in Ukrainian].

- Lyashenko, I. (1991). *Natsionalne ta internatsionalne v muzytsi* [National and international in music]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Lyudkevych, S. (1999). Natsionalizm v muzytsi [Nationalism in music]. In Z. Shtunder (Ed.), *Doslidzhennia, statii, retsenzii, vystupy* [Research, articles, reviews, performance] (Vol. 1, 35-52). Lviv: Vydavnytstvo M. P. Kots [in Ukrainian].
- Lyudkevych, S. (2000). Vystup na pershomu plenumi Spilky radianskykh kompozytoriv Ukrainy, 3. IV. 1948 r. [Speech at the First Plenum of the Union of Soviet Composers of Ukraine, 3. IV. 1948]. In Z. Shtunder (Ed.), *Doslidzhennia, statii, retsenzii, vystupy* [Research, articles, reviews, performance] (Vol. 2, 683-685). Lviv: Vydavnytstvo M. P. Kots [in Ukrainian].
- Shtunder, Z. (1999). S. Liudkevych yak muzykovedets, folkloryst i muzychnyi krytyk [S. Lyudkevych as a musicologist, folklorist and musical critic]. In Z. Shtunder (Ed.), *Doslidzhennia, statii, retsenzii, vystupy* [Research, articles, reviews, performance] (Vol.1, 5-28). Lviv: Vydavnytstvo M. P. Kots [in Ukrainian].
- Shtunder, Z. (2005). *Stanislav Liudkevych. Zhyttia i tvorchist* [Stanislav Lyudkevich. Life and creativity] (Vol. 1, 1979-1939). Lviv: PP «BINAR-2000» [in Ukrainian].

STANISLAV LIUDKEVYCH – SOFIIA DNISTRIANSKA: THE HISTORY OF ONE PUBLICATION (TO THE 140th ANNIVERSARY OF COMPOSER'S BIRTH)

Hanna Karas

Doctor of Arts, Professor; ORCID: 0000-0003-1440-7461; e-mail: karasg@ukr.net
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Abstract

The purpose of this work is to attract an attention to little – known publication of a pianist and musical expert Sofiia Dnistrianska (1882–1956) about outstanding Ukrainian composer Stanislav Liudkevych (1879–1979), where his personality as a famous representative of modern Ukrainian music was represented hardly for the first time outside of Ukraine. The generalized characteristics of composer's work was also shown. **Methodology of the research** consists of combination of cultural-historical method (elucidation of the composer's work and its estimation in the historical context) and origin learning method (processing of archival documents). **Scientific novelty** of the article was caused by the fact that such archival materials were added to scientific circle, as: correspondence of S. Liudkevych and S. Dnistrianska about the article in German language newspaper "Prager Presse" (Prague city, Czech Republic), which was published on 19 May, 1925 on the occasion of the 25th anniversary of S. Liudkevych composer activity. The translation of the article from the German was done by the author of this research. Controversy, which expanded around this publication of S. Dnistrianska, was about interpretation of national factor in music activity. S. Liudkevych reacted delicately by making notes in encyclopedic editions about himself. The question of national style, which was within sight of S. Liudkevych as not only the composer but also as the musical expert (let us recollect his article "Nationalism in music", 1905), became basis for analytical researches of Ukrainian scientists Ivan Liashenko and Oleksandr Kozarenko.

Conclusions of the proposed research work result in drawing attention to understanding of the national music culture problem. The results of the research give opportunity to develop investigations of the history of national music.

Keywords: article; publication; correspondence; national demonstration; composer; Ukrainian musical culture; Stanislav Liudkevych; Sofia Dnistrianska

СТАНИСЛАВ ЛЮДКЕВИЧ – СОФИЯ ДНИСТРЯНСКАЯ: ИСТОРИЯ ОДНОЙ ПУБЛИКАЦИИ (К 140-ЛЕТИЮ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ КОМПОЗИТОРА)

Анна Карась

доктор искусствоведения, профессор; ORCID: 0000-0003-1440-7461; e-mail: karasg@ukr.net,
ГВУЗ «Прикарпатский национальный университет имени Василия Стефаника», Ивано-Франковск,
Украина

Аннотация

Цель работы – обратить внимание на малоизвестную публикацию пианистки и музыковеда Софии Днистрянской (1882–1956) о выдающемся украинском композиторе Станиславе Людкевиче (1879–1979), в которой едва ли не впервые за пределами Украины была представлена его творческая личность. **Методология исследования** заключается в сочетании культурно-исторического метода (освещение творчества композитора и его оценки в историческом контексте) и источниковедческого (при обработке архивных документов). **Научная новизна статьи** обусловлена тем, что в научный оборот вводятся архивные материалы: эпистолярный С. Людкевича и С. Днистрянской по поводу статьи в газете «Prager Presse» (г. Прага, Чешская Республика), которая была опубликована на немецком языке 19 мая 1925 года и посвящена 25-летию юбилею композиторского творчества С. Людкевича. Перевод статьи с немецкого языка осуществлен автором этого исследования. Полемика, которая развернулась вокруг публикации С. Днистрянской, касалась трактовки национального компонента в музыкальном творчестве, на что очень тонко реагировал С. Людкевич, делая правки в энциклопедических изданиях о себе, а также стала основой для аналитических исследований современных украинских ученых Ивана Ляшенко и Александра Козаренко. **Выводы.** В предложенной исследовательской работе актуализировано осмысление проблем истории национальной музыкальной культуры. Результаты исследования дают возможность развивать исследования истории национальной музыки.

Ключевые слова: статья; публикация; эпистолярный; национальный компонент; композитор; украинская музыкальная культура; Станислав Людкевич; София Днистрянская

